

župnik A. Žlogar o društvenem delovanju. Iz obširnega poročila posnamemo, da je društvo tudi leta 1890. vrlo napredovalo, ker ima že 91 podružnic, izmed teh 22 na Štajerskem in 13 na Koroškem; vseh društvenikov je 7589. Društvene zavode (v Trstu, Gorici in Celju) obiskuje nad 400 slovenskih otrok. Iz društvene knjižnice se je doslej nad 20.000 odtiskov razpečalo. Blagajnik g. dr. J. Vošnjak poroča, da je bilo dohodkov 15.354 gld., stroškov pa 6341 gld., torej ostane imovine 9013 gld. Pri volitvi v osrednji društveni odbor so se z vsklikom izvolili in sicer za predsednika g. prof. Tomo Zupan, za odbornike gg. Ivan Hribar, Luka Svetec in dr. Ivan Tavčar. Po končanem zborovanju je bil skupni obed v čitalnični restavraciji.

Vabilo. Kamniško okrajno učiteljsko društvo zboruje dne 16. vinotoka 1890 ob 10. uri dopoldne v Mengiši s sledečim vzporedom: 1. Nagovor predsednika. 2. Tajnikovo poročilo o drugem zborovanju „Zaveze“. 3. Katere fizikalne aparate si učitelj sam lahko naredi in kako naj jih uporablja. (Poroča g. Francišek Trošt.) 4. Nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz svetovne statistike. Začetkom tega stoletja je govorilo na vsej zemlji: angleško 21, francosko 31, nemško 30, rusko 31, špansko 26, italijansko 15 in portugalsko 8 milijonov ljudi. Število ljudi, ki govorijo našteje jezike, pomnožilo se je od 162 na 400 milijonov in sedaj govori: angleški 125, ruski 70, nemški 70, francoski 50, španski 40, italijanski 30 in portugalski 15 milijonov ljudi.

Petstoletnica popirja. Kakor poroča nemška „Papier Zeitung“, bodo izdelovalci popirja na Nemškem praznovali letos petstoletnico. Prvo tovarno za popir je bil odprl l. 1390, na sv. Janeza dan nek Ulman Stromer v Nürnbergu.

Dunajsko učiteljstvo. Na Dunajskih šolah poučuje 2296 učiteljev in učiteljic, izmed katerih je porojenih 828 z Dunaja, 507 iz Nižje Avstrijske, 301 iz Moravske, 195 iz Češke, 107 iz Ogerske, 78 iz Šlezije, 33 iz Galicije, 15 iz Solnograške, 13 s Tirolskega, 10 s Hrvaske, 10 iz Istrije, po 9 s Kranjske in Koroške, 8 iz Bukovine, 7 iz Sedmograške, 6 iz Predarlskega, 4 iz Švice, 2 iz Rusije in po jeden iz Srbske in Rumunske.

Matica Hrvatska v Zagrebu je imela glavno skupščino v nedeljo 27. mal. srpana. Navzočih je bilo lepo število članov, med njimi mnogo vseučiliških slušateljev. Predsednik prof. g. Smičiklas je pozdravil skupščino s prav lepim nagovorom, tajnik in blagajnik g. Kostrenčič je poročal o književnem in gospodarskem delovanju preteklih šest mesecev, ker je „Matica“ v pol leta izvršila delo celega leta, da more tako njeno delovanje priti v soglasje s solnčnim letom. Uspehi so v vsakem oziru krasni ter so na čast odboru. Knjige za tekoče leto so v tisku, med njimi so: Hoičeve slike iz občega zemljepisja. Preradovičevih pesmij novo izdanje, Tordinčeve „odabrane crteci i pripovedi“.

Matewuljeve pripovedi „Iz primorskega života“, Hermine Tomičeve igrokaz „Zabluda matere“ in veseloigra „Kita evieča“, Šandora Gjalskega „Na rođenoj grudi“ i. t. d. Članov šteje „Matica“ 7208, knjig se je tiskalo devet v 68.600 izvodih. Dohodki so znašali 25.571 gld., za knjige se je izdalo 21.321 gld., prebitka je torej 4250 gld., ki se vložijo v društveno glavnico. Društveno premoženje znaša 21.236 gld. Matičina hiša pa je cenjena na 60.000 gld. Zakladi, katere oskrbuje „Matica“, znašajo skupaj 30.492 gld., zaloga društvenih knjig je cenjena na 14.300 gld. Pri volitvah v odbor so bili na novo voljeni: za blagajnika g. Iv. Kostrenčič, v znanstveni odsek: Fr. Polnegović, F. Ks. Kuhač in dr. Fr. pl. Marković, za namestnika: prof. H. Badalič in dr. M. Srepej, v gospodarski odsek: Iv. Benković in dr. Iv. Hoič, za namestnika: St. Kučak in Jož. Starč.

Tobak škoduje zlasti mladini, to spozna gotovo lahko vsak. V Ameriki so sklenili ostro postaviti, ki prepoveduje kaditi pred 16. letom. Kdor prada otroku pred 16. letom cigarete ali tobak, tak se kaznuje do 100 gld. in čez. Vsak otrok se kaznuje, ako ga zasačijo, da je kadil, z zaporom v ječi do 14 dni. Roditelji, ki v tem oziru dajejo otrokom potuho, pokličejo se tudi lahko na odgovor. Škoda, da je ta postava samo v Ameriki. (Glej „Uč. Tqv.“, 1890., str. 63.)

Ljudsko šolstvo v Avstriji. Na podstavi letnih poročil deželnih šolskih oblastev je osrednja statistična komisija sestavila poročilo o ljudskem šolstvu v Avstriji, v katerem poročilo nahajamo množico zanimivih in važnih podatkov. To poročilo so sestavili: predsednik imenovane komisije, dvorni svetnik J. nam. Sterneck in dvorna koncipista dr. H. Rauchberg in dr. M. Schmidt.

V Avstriji je bilo preteklo leto (1889/90) 3.335.674 za šolo godnih otrok. Od teh je zaradi duševnih ali telesnih hib 21.895 otrok ostalo brez pouka, 365.593 otrok pa se je neopravičeno šoli odtegnilo. Ti poslednji pripadajo samo petim kronovinam in sicer je bilo na Kranjskem 17%, v Dalmaciji 23-2%, na Primorskem 30-5%, v Galiciji 40-6% in v Bukovini 52-1% šolodolžnih otrok, ki niso šole obiskovali. Kaznij zaradi šolskih zamud se je izvršilo: 68.590 kaznij po zaporu roditeljev in 116.874 denarnih, torej skupaj 185.464 kaznij. Šol je bilo 18.079 in sicer 16.688 občnih ljudskih šol, 415 meščanskih in 476 zasobnih šol. Od občnih ljudskih šol je bilo 88% šol za oba spola, 6-8% deških in 5-2% dekliških šol. Na 12.645 šolah je bil pouk celodnevni, na 3210 poludnevni in na 1239 šolah deloma poludnevni, deloma celodnevni. Od 16.688 šol je bilo 8490 jednorazrednic in 3916 dvorazrednic, ostale šole so bile večrazrednice. Na javnih šolah je delovalo 44.838 učiteljev in 13.913 učiteljic; na jedno učno moč pride povprečno 72-4 učencev. 83-7% učnih moči je imelo spričevalo učne usposobljenosti, 11% zrelostno spričevalo in 5-3% jih je bilo brez spričevala (na Tirolskem 27-3% učiteljev).

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Tekom meseca kimoveca so bile razpisane in po slovenskih dnevnikih razglašene učiteljske službe: druga učna služba v Begunjah pri Cerknici (400 gld., do dne 20. kimoveca, stalno ali začasno); tretja učna služba v Metliki (450 gld., do dne 20. kimoveca, stalno ali začasno); nadučiteljska služba v Št. Vidu pri Vipavi (500 gld., opravilnina, stanovanje, do dne

24. kimoveca, stalno); učiteljska služba v Primorskem pri Kranju (450 gld., opravilnina, stanovanje, do dne 25. kimoveca, stalno ali začasno); četrta učna služba v Metliki (400 gld. do dne 30. kimoveca, stalno ali začasno); druga učna služba na Vačah pri Litiji (400 gld., do dne 30. kimoveca, stalno ali začasno).

Št. 1101.

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Št. Petru pri Postojni se razpisuje drugo učno mesto z letno plačo 400 gld. v stalno ali začasno umeščenje.

Prosilci naj svoje pravilno osnovane prošnje zakonitim potem dne 26. vinotoka t. l. vložijo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni.
dne 21. kimovca 1890.

Št. 942.

okr. š. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Loškem Potoku se razpisuje drugo učiteljsko mesto z letno plačo 400 gld. in prostim stanovanjem v stalno ali začasno umeščenje.

Pravilno osnovane prošnje je postavnim potem semkaj vložiti do dne 20. vinotoka 1890.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji.
dne 26. kimovca 1890.

Št. 1146.

okr. š. sv. Na jednorazredni ljudski šoli v Tržišču pri Mokronogu je popolniti službo učitelja in šolskega voditelja z letno plačo 450 gld. in s prostim stanovanjem.

Prosilci za to službo naj svoje pravilno obložene prošnje zakonitim potem semkaj vložijo do 5. vinotoka t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem
dne 19. kimovca 1890.

Na dvorazrednici v Košanah se razpisuje drugo učno mesto z letno plačo 400 gld. v stalno ali začasno umeščenje.

Obrok za prošnje do dne 15. vinotoka t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni
dne 17. kimovca 1890.

Listnica uredništva.

G. F. T. na I. Ker nam je o istem predmetu že pred od druge strani došel dopis, morali smo ta dopis priobčiti. Oprostite. Prosimo še nadalje podpore. — G. L. St. v K. Lepa hvala za poslano obravnavo, prav priprava je za naš list ter jo objavimo, kakor hitro bo mogoče, v 20. številki pa priobčimo spis o

„volilni pravici“. Kaj več pismeno. — G. dr. T. R. v K. Lepa hvala. Kar v tej številki nismo mogli priobčiti, pride na vrsto. — G. I. L. v K. Vašo prav umestno razpravo, za katero se Vam zahvalimo, priobčimo v 20. številki. Prosimo še nadaljne podpore. — Zaradi pomanjkanja prostora nam je šele v prihodnji številki mogoče govoriti o doposlanih nam letnih šolskih poročilih. Isto tako danes še nismo mogli odgovoriti na več poslanih vprašanj.

J. R. Milic, tiskarna v Ljubljani

priporoča vsem c. kr. okrajnim šolskim svetom, gg. voditeljem šol in učiteljem svojo bogato zalogo

šolskih obrazcev,

kateri so natanko po ukazih vis. c. kr. deželnega šolskega sveta prirejeni, na dobrem, belem popirji tiskani ter se dobivajo po nizki ceni.

Vsaka pošiljatev izvrši se točno in strogo po nakazanem naročilu.

Imeniki in ceniki pošiljajo se na zahtevanje zastoj in franko.

Denašnja številka ima dve prilogi.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celih polih velike osmerke 1. in 15. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Florijanske ulice št. 1; naročnino pa prejema g. Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatev naj se pošiljajo franko.